

Noodopvang en opvang kwetsbare kinderen

Datum: 22 september 2020

Onderwerp: Afspraken over mogelijke inzet van noodopvang/opvang kwetsbare kinderen bij een sluiting van een school, kinderopvang- of jeugdhulpinstelling

Inleiding

Naar aanleiding van een memo van de VNG hebben de de ministeries van OCW, SZW en VWS en de VNG op ambtelijk niveau overlegd over de inzet van opvang bij de sluiting van school, kinderopvang of jeugdhulpinstellingen vanwege een uitbraak van corona of preventieve uitbraak. De uitwerking van deze overleggen staan in dit document en worden voorgelegd aan de verschillende betrokken branchepartijen.

Terugblik naar het voorjaar van 2020

Vanwege de sluiting van scholen en kinderopvang werd vanaf maart tot juni/begin juli 2020 de mogelijkheid gecreëerd om noodopvang te bieden aan kinderen. Vanwege een goede samenwerking op zowel landelijk als lokaal niveau werd dit snel gerealiseerd. De organisaties boden zelf de opvang en de gemeenten hadden een rol in de coördinatie en regie op deze opvang. In dit document doen we een voorzet om over de domeinen heen een aantal uitgangspunten op papier te zetten voor de opvang in het najaar.

In de genoemde periode in het voorjaar was er voor deze twee groepen een mogelijkheid tot opvang:

1. Noodopvang van kinderen van ouders met een cruciaal beroep. Door de Rijksoverheid was vastgesteld welke beroepen hiervoor in aanmerking komen. Deze opvang liep tot 8 juni, omdat toen de kinderopvang weer openging en ook de basisscholen weer waren gestart. Dit ging om:
 - a. Opvang binnen de reguliere openingstijden,
 - b. Opvang in de avonden, nachten en weekenden.
2. Kinderen die in een kwetsbare situatie verkeren. Op het moment dat betrokken professionals dit vaststelden, konden deze kinderen binnen de reguliere openingstijden terecht bij de scholen, opvang of jeugdhulplocaties. Na het heropenen van basisscholen en opvang en het weer meer opengaan van jeugdhulpinstellingen (dagbestedingen) werd deze groep steeds kleiner. Wel hebben instellingen en gemeenten tot de zomervakantie een vinger aan de pols gehouden.

Het kader voor de inzet van noodopvang in het najaar

De vraag naar noodopvang voor beide doelgroepen komt pas op als een locatie wordt gesloten vanwege een uitbraak van corona op de locatie of vanwege een preventieve sluiting bij een stijgend aantal bestemmingen in een gebied. In de verdere uitwerking hieronder gaan we uit van de bij rijkswege vastgestelde escalatieladder voor de veiligheidsregio's, zoals verwoord in de kamerbrief van de minister van VWS: Waakzaam, zorgelijk en ernstig.

In de eerste categorie komen er weinig nieuwe besmettingen bij, en is **er genoeg zorgcapaciteit**.

Als de situatie zorgelijk is, stijgt het aantal nieuwe besmettingen en neemt **de druk op de zorg toe**. Aanvullende maatregelen zijn dan nodig, aldus de minister.

Als een regio er 'ernstig' aan toe is, is hard ingrijpen nodig. Het aantal besmettingen stijgt dan snel, en het bron- en contactonderzoek is niet meer effectief. De beschikbare **zorgcapaciteit is dan ook niet meer voldoende**.

In het kader van de stuurgroep zorg voor de Jeugd is daarnaast het volgende uitgangspunt afgesproken:

- a) Voor een goede ontwikkeling van kinderen is het belangrijk dat kinderen toegang blijven houden tot de kinderopvang, school, sport en andere vrijetijd activiteiten in het geval van nieuwe coronamaatregelen. Wanneer dit niet lukt is het belangrijk dat er tijdelijk meer dagbesteding of (nood)opvang wordt georganiseerd.

Voor de noodopvang en opvang van kwetsbare kinderen impliceren deze uitgangspunten dat een preventieve sluiting pas zal plaatsvinden als de situatie in een regio ernstig is. Een sluiting vanwege een uitbraak kan in alle drie de fases voorkomen. Vanwege bovengenoemde regionale aanpak gaan we in dit document niet uit van een landelijke sluiting.

Noodopvang is maar een van de opties bij dreigende sluitingen

Dit document ziet alleen op de vraag wanneer er noodopvang of opvang van kwetsbare kinderen wordt gerealiseerd. In lijn met de escalatieladder wordt zoveel mogelijk de kinderopvang, het onderwijs en de jeugdhulp gecontinueerd. Hierbij zijn de volgende punten van belang:

- Het gebruik van beschermingsmiddelen.
- Het testen van medewerkers en jeugdigen om te voorkomen dat kinderen niet meer naar de kinderopvang, school of jeugdhulpvoorziening kunnen.
- De inzet van afstandsonderwijs of afstandshulp en het houden van een 'vinger aan de pols' als een locatie kortdurend dicht is, inclusief de rol van leerplicht hierbij. Zie meer informatie hier: <https://www.weeraanwezigopschool.nl/>.

Uitwerking noodopvang/opvang kwetsbare kinderen

Elke sluiting is gebaseerd op de richtlijnen van de RIVM/OMT. Bij een lokale en regionale sluiting zal het besluit worden genomen door de veiligheidsregio en bij een landelijke sluiting door het kabinet. De afspraken over noodopvang gaan uit van de volgende twee uitgangspunten:

1. De opvang wordt zoveel mogelijk georganiseerd in de normale context van het kind.
2. De opvang kan alleen worden gerealiseerd als er ruimte is op betreffende kinderopvang-, onderwijs- of jeugdhulplocatie, bijvoorbeeld doordat vanwege de coronamaatregelen de overige kinderen niet aanwezig zijn. Hierbij moet ook oog zijn voor de financiële randvoorwaarden voor het bieden van de noodopvang.

Deze twee uitgangspunten werken we verder uit in onderstaande afspraken. Hierin maken we een onderscheid tussen de onderdelen die landelijk worden afgesproken en wat ingevuld kan worden met maatwerk in de regio's.

Landelijke afspraken

1. De Rijksoverheid legt vast bij welke beroepen en onder welke voorwaarden er noodopvang wordt geboden aan de kinderen van de ouders die in die beroepen werken. Naast de opvang van kinderen in kwetsbare situaties ontvangen deze kinderen noodopvang.
2. Bij een sluiting vanwege een uitbraak op een locatie zal de locatie vaak kortdurend (minder dan twee weken) sluiten. In die situatie wordt vanwege de korte duur in principe geen noodopvang geboden aan kinderen van ouders met de desbetreffende beroepen. Wel moet er maatwerk geboden kunnen worden aan kinderen in kwetsbare situaties.
3. Bij een langdurige sluiting (meer dan twee weken) ligt het voor de hand om aan beide doelgroepen noodopvang te bieden.
4. In de uitwerking van de escalatieladder (toolbox voor veiligheidsregio's) wordt zoveel als mogelijk gerealiseerd om bij sluitingen van kinderopvang, scholen of jeugdhulporganisaties noodopvang te bieden door de medewerkers van de locatie en/of op de eigen locatie.

Maatwerk in de regio's

Afhankelijk van de omvang en duur van een sluiting zal er maatwerk worden geboden. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten van belang:

1. De opvang wordt zoveel mogelijk georganiseerd in de normale context van het kind. Bij een noodzaak tot opvang wordt eerst gekeken of de eigen organisatie die kan bieden. Lukt dat niet dan wordt er in de branche gekeken en als dat echt niet mogelijk is wordt er naar een alternatieve oplossing gezocht. Kortom, bij een schoolgaand kind zal er eerst op de eigen schoollocatie naar een oplossing worden gezocht, vervolgens binnen de eigen organisatie en pas als dat echt niet mogelijk is wordt er naar een alternatieve oplossing gekeken. Dit geldt uiteraard ook voor de kinderopvang en de jeugdhulp.
2. De opvang kan alleen worden gerealiseerd als er ruimte is op betreffende kinderopvang-, onderwijs- of jeugdhulplocatie, bijvoorbeeld doordat vanwege de coronamaatregelen de overige kinderen niet aanwezig zijn. Dit impliceert ook dat er in voorkomende situaties financiële afspraken tussen instellingen, gemeenten en Rijksoverheid worden gemaakt om dit aanbod in voldoende mate in stand te houden voor deze groep jeugdigen.
3. De gemeenten voeren regie op de noodopvang/opvang kwetsbare kinderen. De daadwerkelijk opvang wordt uitgevoerd door de kinderopvang, onderwijs- of jeugdhulpinstelling.
4. Bij het opleggen van een sluiting door een veiligheidsregio en/of het kabinet wordt er zo maximaal mogelijk ruimte geboden voor de opvang, zodat die in voorkomende situaties kan worden geboden. Vanwege uitgangspunt 1 bij voorkeur op dezelfde locatie en met de eigen medewerkers.